

1906 **KÖZLEMÉNYEK** 1906

□ KIADJA AZ IPARTESTÜLET, BUDAPEST, VIII., NÉMET-UTCA 22 □

32. SZÁM SZERKESZTŐ: SZIKLAI ZSIGMOND ÉPÍTŐ MESTER ÁPRILIS 15

MEGHIVÓ.

Az építő- és kőműves szakosztályban f. hó 19-én, csütörtökön d. u. 5 órakor *Lőrincz Konstantin* építész előadást tart az olajmészfestékekről.

Ugyancsak ezen szakosztályban f. hó 24-én, kedden, d. u. 5 órakor *Szántó Ferenc* építőmester tart előadást a „Sátorin“ homlokzatvakoló anyagról.

Mindkét előadásra a t. tagokat meghívja

dr. Eröss Sándor szakosztályi elnök.

Az előjáróság *Jakabffy* Ferenc ipartestületi elnök elnöklete alatt f. hó 10-én ülést tartott, amelyben a keresk. ministerium leirata tárgyalatott az Orsz. Középítési Tanácsról, amelyben tudomásul vétetett a ministerium azon kijelentése, hogy adott esetben ipartestületünk képviselőjét is meg fogja hívni. (A Tanács szervezeti szabályzatát a jövő számban fogjuk közölni.)

Jelenti elnök, hogy az *Ipartestületek Országos Szövetsége* őt a választmányba beválasztotta és jelenti, hogy ezen Szövetségbe az ipartestület tagjai egyénenkint, mint pártoló tagok beléphetnek.

Olvastatott *Thék Endre* levele az iparosokhoz, amelyben a hazai ipar pártolását ielkükre köti. A Kádáripartestület választát *Thék* levelére, amelyben az iparpártoló mozgalom megoszlása ellen felszólal. Ezen felszólalást az előjáróság magáévá teszi és egyben 100 koronát, mint adományt, a Magyar Védőegyesület számára utalványoz.

Bejelentetett, hogy a cementmunkások, jelesül a csiszoló és betonhúzó és a lapfektetők sztrájkja az ipartestületben kötött egyezséggel befejeztetett; ellenben a falburkolók sztrájkját ki-egyenlíteni nem lehetett és az még most is tart.

Az ácspallérok fizetésrendezésért folyamodtak, mely folyamodvány az elintézés előkészítése érdekében az ácsszakosztálynak kiadatott.

A Budapesti keresk. és iparkamara hivatkozással a keresk. ministerium 56214 905. sz. körrendeletére, amelyben kimondatott, hogy „Munkakönyv kiállítása nem tagadható meg azon egyéntől, ki előbbi munkaadójától a tanoncszerződés lejáratá előtt lépett ugyan ki; de munkaadója a kilépéstől számított 14 nap alatt visszavezetését nem kérte”, felhívja ipartestületünket, hogy ez ügyből kifolyólag mily észleléseket tett? Az Előljárárság ezen ministeri rendelet sérelmes voltát ma is vallja, eme nézetének kifejezést is adott (Közlemények 1905. 19. száma); de kénytelen konstatálni, hogy eddigelé ily ügyből kifolyólag még munkakönyvet nem állított ki. Egyben felhívja a kamara figyelmét arra, hogy a vidéken ily tanoncok igen gyakran kapnak munkakönyveket és ezen segédek majd hétről-hétre változtatják munkahelyüket, ami ékesen bizonyítja, hogy mesterségükben meg nem felelnek.

Az elüljárósági ülés elején 24 tanonc szadadított és pedig 21 kőmíves, 2 kőfaragó és 1 márvány iparos.

A pallérképesítő bizottság f. hó 4-én tartott ülésében 13 építő és 1 kőfaragó munkavezetőnek, 23 építő- és 9 ács segédmunkavezetőnek képesítését határozta el. A bizottság magát egyzsersmind őszig elnapolta.

Ezen bizottságban *Migra Ede* kőmíves mesternek elköltözése és *Biró Gyulának* építőmesterré történt képesítése következtében két kőmívesmesternek fentartott tagsági hely megüresedett, melyek betöltéséről az elnök meghívás által fog gondoskodni, úgy hogy ezek az őszi ülésekre be lesznek töltve.

Helyreigazítás. A „Közlemények” 31. számában megemlítettük, hogy Kúnfalvi Nándor elnöki székfoglalóját helyszüke miatt csak a jelen számban fogjuk közölni; ezen közleményben tévedésből Kúnfalvi úr mint szakosztályi elnökhelyettes szerepel, pedig tényleg a szakosztálynak két teljesen egyenlő jogú elnöke: Kúnfalvi Nándor és Sziklai Zsigmond.

A Magyar Építő Mesterek Egyesülete *építő mesteri szakosztályának* f. évi március 22-én tartott ülésében *Kúnfalvi Nándor* elnök következő programbeszédével köszöntött be:

„Künn a szabad politikai világban testvér a testvérral, magyar a magyarral küzd már évek óta s évek során át izzóvá váltak a szenvedélyek, amelyeket a magyar hazafiság lángja gyújtott fel. A honszeretet jelszava alatt pártokra bomlott e haza népe s e pártokban nem ritkán küzd az apa fia ellen és viszont. Nincs egy akaraton a magyar! Az egymást elválasztó politikai szenvedélyek dúlnak az egész társadalomban, mondhatatlan károkat okozván a magyar népnek, a magyar kulturának, a magyar közgazdaságnak, a magyar hazának.

Pedig a haladást mi sem biztosítja jobban, mint a béke és a kultúra.

A mi egyesületünk is a békés munkának csarnoka és a kulturának melegágya.

Nem szabad tehát a politikai szenvedelmeknek e terem küszöbét átlépnie; bármily magas hullámokat vetnek is a politikai küzdelmek künn: itt a békés munka otthonának kell lenni! Mi is a honszeretet jelszava és az ezt symbolizáló trikolór alatt küzdünk a magunk és hazánk jóvoltáért. A mi küzdelmünk is az egyén függetlenségeért, az egyén szabadságáért és boldogulásáért folyik; mert tudjuk, hogy csak ott lehet független, szabad állam, ahol az egyén szabadsága is biztosítva van. A szabadságért, a függetlenségért és az egyén boldogságáért küzdünk mi a legnemesebb fegyverekkel — a békés egyetértés ápolásával, fejlesztésével és a kultúra terjesztésével.

Politizálnunk e teremben nem tanácsos; mert a politika robbantó bombát hord méhében és szétvetéssel fenyegeti környezetét.

De ha általános és napi politikát nem is eresztünk be e csarnokba, bizonyos iparpolitikai mozgalomnak tért kell nyitnunk, mert karunk érdeke azt megkívánja. Így nem zárkozhatunk el az önálló vámterület kérdésének megvitatása elől s valahányszor erre alkalom kínálkozik, készséggel nyitunk neki tért; sőt a munkából is kivesszük a magunk részét.

Az építő ipar fejlesztése körül felmerülő iparpolitikai kérdések is ily cirkulusba esvén, azzal foglalkozni köteleesség. Az ipari munkások választójogának kérdése aktuális és ennek fejtegetése szintén munkakörünkbe vonandó; de mindig az iparpolitika szempontjából.

Az egyesület, illetőleg a szakosztály belső megerősítése mindannyiunk kötelessége. Ide kell összevonni a Budapesten működő összes építő- és kőműves mestereket, akiknek bekapcsolása egyesek buzgóságától függ. Ha minden bennlévő és felveendő tagtárs csak egy tagot szerez egyesületünknek, ez a szakosztály a legrövidebb idő alatt megerősödik.

Mi iparkodni fogunk egyesületünk tagjait összetartani és közös munkálkodásra serkenteni. E célból szükséges tárgyalásainkat oly közérdekű témákkal tölteni meg, melyek nemcsak tagjainkat tartják össze, de idegen szaktársakat is egyesületünk körébe vonnak.

Ily közérdekű témának jelezhetjük az együvé tartozó építészek és építő iparosok egyöntetű eljárását célzó intézkedések megtételét közügyekben. A jó viszony fejlesztését az építészek, mérnökök és építő iparosok között. Az új ipartörvény ismertetését. A műszaki kamara felállításának sürgetését. Az építésekben felmerülő pereknek gyors lebonyolítására célzó intézkedések előkészítését. Az építés körül felmerülő igazságszolgáltatás helyes irányú reformálását. Az építőipari követelések biztosítására célzó elidegenítési tilalom eltörlését. A házadó-kedvezmény kiterjesztését, esetleg új alapokra való fektetését. Normális egységárak szerkesztését és nyilvántartását. Új technikai munkák ismertetését és bemutatását. Az építő ipar fellendítésére irányuló javaslatok tárgyalását. Országos és európai kongresszusok szervezését, általánosan érdeklő technikai és építő ipari ügyekre nézve.

Ez általános és minden technikust egyaránt érdeklő ügyeken kívül karunknak speciális érdekeivel is kell — sőt ezzel első sorban — foglalkozni.

A haladó idő számtalan oly dolgot ismert meg, mely karunknak kárára van, anélkül hogy az építetők közönségnek hasznára lenne. S miután alapszabályaink is egyenesen kívánják karunk érdekeinek megvédését és tekintélyének megóvását, kell hogy vele foglalkozzunk. A piszkos konkurencia és ezzel összefüggő kontárkodás megszüntetésére kell törekednünk s ez irányban oly kényszer-intézkedéshez nyúlni, amely e törekvésünket elősegíti.

Szükséges továbbá, hogy az ipar- és tanoncoktatás kérdésével szintén foglalkozzunk s e kérdést csatoljuk a munkás-, pallér- és mesterképesítés ügyéhez.

Érdekeink megvédése céljából szükséges a vállalati feltételek

megváltoztatására a kellő lépéseket megtenni. Különösen szükséges a kaució és biztosíték konformisabb szabályozása ; a részletfizetések idejének és módjának rendezése ; a mellékszolgáltatások eltörlése vagy díjazása ; az ajánlatok igazságos megbirálása érdekében a nyilvános munkákban szükség lenne karunk képviselőjére, e célból a megfelelő hatóságok megkeresése. Az ajánlatok bélyegmentessége oly esetekben, amidőn a munka más vállalkozónak ítéltetik oda.

Szükséges továbbá, hogy a fennálló teoretikus alapon mozgó anyagvizsgáló intézmények mellé egy minden ízében gyakorlati értékű anyag- és szerkezetvizsgáló intézmény állíttassék fel. Ennek előmunkáit mielőbb megtenni szükséges.

Mindeme felsorolt kérdéseknél aktuálisabb és legfontosabb a konkurrenca és a munkáskérdés szabályozása. Ezen a téren van a legnagyobb és legsürgősebb feladat. Itt van a legtöbb munka. A szakosztálynak és annak minden egyes tagjának kötelessége közreműkölni a piszkos, tisztességtelen verseny megszüntetésére, minden kigondolható nemes eszközzel. Hiszen mindnyájan érezzük a tisztességtelen versenynek súlyát, amely egyrészt iparunkat rontja, másrészt az építető publikumot károsítja meg. Ugyanis a tisztességtelen verseny következménye a rossz munka és a silányabb anyag szállítása. Egyenlő munka és egyforma anyag szállítása mellett a tisztességtelen verseny megszűnnék.

De mert ennek elbirálása az építészek közt igen komplikált és költséges, az építető erre súlyt nem helyezvén, a tisztességtelen verseny burjánzik tovább. Pedig ez tovább így nem tarthat. Nem szabad megengedni, hogy a magyar építő ipar jó hire veszélyeztessék és az építető publikum és ennek folytán a nagyközönség károsodjék.

Még nem alakult ugyan ki egy helyes módszer, amelylyel ezen visszaélést megszüntetni lehetne ; de ennek a testületnek hivatása gondoskodni arról, hogy ez irányban sürgősen történjék valami. Az egyesülés, a szövetkezés hathatós előmozdítója lehet ez ügynek, ha az kellő, a viszonyoknak megfelelő alapokra lesz fektetve.

Egy építő mesterekből álló szövetkezet, amely az anyagok kézbekerítését célozza, sok üdvös változást idézhet elő, mely úgy az iparnak, az építő mesteri karnak, mint a nagyközönségnek csak hasznára válhat. A tisztességtelen verseny megszüntetése arányos, egyenletes árakat teremt s biztosítja az ipar fejlődését. Elkerülhe-

tetlen szükségnek tartom tehát, hogy a szakosztály e kérdéssel minél előbb behatóan foglalkozzék.

A munkáskérdés ma már tág teret ölel fel s a mestereket újabb küzdelemre szólítja. Az általános humanitárius kérdéseken kívül számos új dolog merül fel, amely mindig a termelés csökkentését és a termelés drágulását célozza s így igaz, hogy első sorban a mestereket, de közvetve a nagypublikumot károsítja. Mert azáltal, hogy az egyes munkanemek megdrágulnak, a ház építése kerül többre s a ház tulajdonosa e többletet a lakóra hárítja át.

Nem vitatom, hogy munkásjóléti intézkedésekre, árjavításra stb. szükség volt s hogy munkásjóléti intézmény felállítására még mindig szükség van. Azt azonban sohasem fogom elismerni, hogy ennek ellenében a munkás dologtalansággal fizessen. Ha tehát mi minden jogosult munkáskivánonalomnak, munkásóhajnak eleget teszünk, azt megkövetelhetjük, hogy ezért dolgozzanak.

De miután a munka nagyságának igazságos elbírálása — mint a lefolyt év eredménye is mutatja — csaknem lehetetlen, oly eszközről kell gondoskodni, amely a munkaeredményt a fizetés nagyságával harmóniába hozza. Foglalkozni kell tehát a bér-kérdéssel, amely nem a lefolyt munkaóra után, hanem a bevégzett munkaegység alapján nyerjen elszámolást. Ez az egyedül helyes elszámoló mód, amely ellen munkásaink küzdenek. Pedig az igazságot elfojtani nem lehetvén, a jövő idő elszámoló szisztemája csak ez lehet. A szakosztály e kérdéssel behatóan kell hogy foglalkozzék.

Szükséges végül, hogy a hazai rokonintézetekkel — aminő pl. a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet, az Országos Iparegyesület és az Építő Mesterek Ipartestülete — karöltve járjunk el e nagy kérdések megoldásában.

Szükséges továbbá odatörekedni, hogy önálló sajtó-organummal bírjunk s addig is, míg ez megvalósul, eszméinket a „Magyar Ipar“-ban és az „Építő Ipar“-ban cseréljük ki. A sajtó munkáját azok részére is meg akarjuk könnyíteni, kik eddig ily működést ki nem fejtettek. Meg akarjuk könnyíteni azzal, hogy egy bizottságot alakítunk, melynek feladata a hozzá érkező kérdéseket a sajtó számára feldolgozni s azt az eszmét nyújtó tagnak neve alatt közölni.

Hogy mindezt sikerrel oldhassuk meg, ki kell terjeszteni az Építő Iparosok Országos Szervezetét. E munkák végzésére hivatott a Magyar Építő Mesterek Egyesületének építő mesteri szakosztálya.

E munkát azonban csak egyesült erővel végezhetjük el. E mun-

kából mindenkinek ki kell venni a maga részét. A munka elosztására nézve legcélszerűbbnek mutatkozik a szakosztálynak apró bizottságra leendő felosztása. Ily bizottság szükséges állandó jelleggel: 1. Az ipartörvény-tervezet revíziójának észrevételezésére. 2. Technikai munkák és találmányok ismertetésére. 3. Munkáskérdések tanulmányozására és ismertetésére. 4. Igazságszolgáltatási kérdések ismertetésére. 5. Oktatási és képesítési kérdések ismertetésére. 6. Érdekeink megvédésének biztosítására irányuló kérdések előkészítésére. 7. A rokonintézetek és rokonfoglalkozásuk közti jóviszony fejlesztésére irányuló műveletek megtételére. 8. Normális egységarak szerkesztésére, nyilvántartására és közlésére. 9. Kongresszusok szervezésének előkészítésére. 10. Sajtóközlésre szánt műveletek előkészítésére. 11. Az országos szervezet működésének felügyeletére, — és 12. az építő ipar fellendítését célzó működés előmozdítására. Ez a beosztás nem zárja ki fontosabb esetekben ad hoc bizottságok kiküldetését. A bizottságok működésükről a szakosztálynak tesznek jelentést és a szakosztály az ügyeket végmegoldásukhoz juttatja. Az ily beosztás biztosítja egyrészt az egyén közreműködését, másrészt a szakosztály eredményes munkálkodását.

Fel tehát kedves kartársak, munkára fel! Aki magáért dolgozik, az a köznek is szánt; aki a köznek művel, az a saját boldogulására törekszik. A munka jelében nyitom meg a gyűlést s kívánom, hogy e szakosztály működése a kartársaknak, az építő iparnak és az édes magyar hazának hasznára, felvirágzására és boldogulására szolgáljon.

A beton- és cementmunkások, u. m. a beton- és terrazzo-burkolat készítőik és csiszolók, a padló- és a falburkolók, mint az elüljáróság üléseiről szóló jelentésünkben is megemlítettük, sztrájkba léptek, mely sztrájkok közül a falburkolók kivételével, a többi mind egyezséggel kiegyenlítettett, a falburkolóké ellenben még tart.

Az egyezségek 1908. évi március 31-ig kötettek olyképp, hogy ezen idő tartamára mindkét fél az erőszak fegyvereiről kölcsönösen lemond. Ezen idő alatt sem a segédeknek a munkát beszüntetni, sem a munkaadóknak a segédek a munkából kizárni nem szabad. A netalán előforduló vitás kérdések vegyes bizottság által döntendők el, mely döntés mindkét félre kötelező.

A munkabérek a beton- és egyszerű terrazzo-burkolat készítőik-

nek 1907. március 31-ig 40 fillér, azontúl 1908. március 31-ig 42 fillér óránként, a két- és három-szegélyes terrazzo készítőknél 1907. évi március 31-ig óránként 44 fillér, azontúl 1908. március 31-ig 46 fillér; a diszes, rajz utáni terrazzo készítőknél és minden rajz után készítendő egyéb cement-munkát önállóan végző munkásnak 1907. március 31-ig óránként 57 fillér, 1908. március 31-ig 60 fillér.

A padló-burkolók közül az I-ső rendű munkásoknak f. é. márc. 28-tól május 31-ig óránként 58 fillér, június 1-től 1907. március 31-ig 60, 1908. március 31-ig óránként 62 fillér; II-od rendű munkásoknak 1906. május 31-ig óránként 50 fillér, 1906. június 1-től 1907. március 31-ig 53, 1908. március 31-ig 55 fillér.

A régi vámvonalon kívül eső munkáknál a munkásnak a villamos vasuti költség megfizettetik.

A Budapest környékén, u. m. Újpesten és Káposztás-Megyerén, R.-Palotán, Szt.-Mihályon, Mátyásföldön, R.-Keresztúr és R.-Csabán, Kispesten, Kossuth- és Erzsébetfalván, Csepelen, Budafokon és Békásmegyerén végzendő munkák után a munkásnak egy villamos vasuti szakaszjegy s a vasuti vagy villamos vasuti költség és az utazási idő naponta egyszer oda és vissza megtérítettik.

Vidéki munkáknál a munkásnak III-ad oszt. útiköltség, az utazás idejére teljes munkabér; a vidéki munkahelyen naponta 1 korona 50 fillér pótlék és 2 $\frac{1}{2}$ kor. szálláspénz jár a segédnek.

A rendes munkaidőn túli munkáért esti 8 óráig 30 $\frac{0}{0}$, éjjeli munkáért 100 $\frac{0}{0}$ pótlék jár a segédnek.

Groszmann István kőműves mester f. hó 7-én, hosszas betegsége után jobblétre szenderült.

Uj tagokul az ipartestületbe beléptek :

Pásztor Béla építő mester VII., Dohány-utca 42.

Szöke János kőműves mester VIII., Dobozi-utca 21.

Ridel Márton kőműves mester II., Margit-rakpart 52.

Hirsch Mihály kisebb kőműves iparos VI., Teréz-körút 24/a

Tagok lenni megszűntek :

Pell Ferenc építő mester.

Groszmann István kőműves mester.

Mödl Ede kisebb kőműves iparos.

Ullmann Salamon márvány iparos.

Steinberger Fülöp márvány iparos.